

Oponentský posudek na bakalářskou práci Romany Ambrožové

Anglické výpůjčky v čínském jazyce

Práce v zásadě představuje uvedení do problematiky výpůjček se zaměřením čínštinu. Autorka předestírá základní obecné postřehy a vytyčuje elementární teoretický rámec k popisu zmíněného jevu. Dotýká se při tom ovšem mnoha konkrétních otázek, jako jsou například výpůjčky do čínštiny v předmoderním období, současné tendence v čínském jazyce, vztah čínštiny a angličtiny nebo sociolingvistické souvislosti jevu. Další část tvoří juxtapozice dvou různých klasifikačních schémat, „euroamerického“ a „čínského“, spoře opatřená komentářem ohledně jejich vzájemných odlišností. Třetí část o jevu pojednává z hlediska teorie jazykové změny. Součástí práce je i příloha, v níž jsou zařazena některá vypůjčená slova k příslušným typům.

Jedná se o práci převážně kompilační povahy. Autorka prokázala základní orientaci v problematice, schopnost vyčlenit a utřídit ilustrativní příklady a upozornit na aspoň některé spornější a obtížnější body. Díky tomu je text formulačně bez závažnějších vad a pojmoslovných nejasností.

Za hlavní nedostatek lze považovat nedostatečné propojení jednotlivých částí a potíže se zobecnováním nad úroveň jednotlivých položek použité literatury. Je běžné, že tentýž jev je popisován na několika místech, byť občas z jiné perspektivy; tyto perspektivy pak nebývají propojeny do jednoho celostního pohledu a zhodnocení. Jako příklad lze uvést úvodní kapitoly o míře zdomácnění vypůjčených slov a oddíly o „změnách na základě odlišné fonologie“, ale i různé snahy o klasifikaci výpůjček a popis jejich struktury. Sem patří taktéž nápadně nedynamický přístup k západní a čínské klasifikaci, kdy je autorka postavila jednoduše vedle sebe, aniž by se pokusila je nějakým způsobem jednotně zhodnotit, propojit a navrhnout vlastní syntézu, zvláště pokud poukazuje na některé nedostatky.

Jedním z projevů této neústrojnosti je rovněž nepříliš reflektované zacházení se sekundární literaturou, kdy se výkladový text opírá zároveň o velice vzdálené autory: vedle klasického sice, ale deskriptivisticky vyhraněného a už dosti starého Bloomfieldova *Language* nacházíme literaturu o bilingvistu (i bilingvistu dětí), vedle novější Packardovy studie o čínské morfologii máme často citováno z padesát let starého Weinreicha. Oproti tomu základní lexikologické příručky dostupné v češtině úplně chybí. Za zmínku stojí též, že autorka nepracuje ani s jedinou čínskou publikací na dané téma.

Hodnotu překládané práce snižují soustavné potíže s jasným oddělováním písemného záznamu jazyka a jazyka samotného, kvůli němuž je popis některých aspektů neuspokojivý. Zejména se to týká otázky klasifikace výpůjček, posuzování míry jejich integrace (fonetické/pravopisné), a koneckonců i porovnání západních a čínských klasifikačních soustav, které právě zjevně vycházejí z jiného pojetí. Jako konkrétní příklad z mnoha lze zmínit častěji uváděnou dvojici *email* a *īmèir* (nikoli *īmèi'er!*) 伊妹儿, kde rozdíl spočívá pouze ve způsobu zápisu, nikoli ve vlastní výslovnosti, a přitom se tu v různých kontextech uvažuje o míře zdomácnění v jazyce jako takovém. Jistě jsou tu možné různé náhledy a akcenty tu na psanou tu na mluvenou podobu, ale je nutné je neustále reflektovat a zřetelně artikulovat, jinak klasifikační kritéria pozbývají na účelnosti.

Práce se dotýká některých oblastí, jež s tématem nesouvisí bezprostředně, a přitom při pochopitelném omezení prostoru vyznívají prázdně a zbytečně povrchně, jako například „dějiny“ půjčování slov do čínštiny před 20. stoletím. Podobně působí exkurzy do „sociologie jazyka“, obsahující navíc odkazy na experimentální data značně neuspokojivého rozsahu. Kromě toho práce obsahuje nemálo jednotlivých tvrzení a doplnění, která jdou za rámec tématu, a přitom se pohybují na hraně spornosti. Naopak tu chybí zpracování poměrně důležitého činitele, kterým je kulturní podloží výpůjček, resp. tradiční přístupy jazykově-kulturních společenství k výpůjčkám, jež jdou daleko za rámec bezprostředních sociolingvistických schémat (v první řadě otázka purismu).

Celkově se v zásadě solidně pojatá práce potýká s nastíněnou roztříštěností a neústrojností a s dílčími konkrétními problémy. Navrhují proto hodnocení velmi dobře.

Témata k diskuzi: otázka výpůjček ve světle protikladu psaného a mluveného jazyka, kulturní vlivy na přejímání slov z cizího jazyka, vztah „západního“ a „čínského“ klasifikačního systému.

V Praze 22. června 2011

Lukáš Zádřapa